

Економічні науки

УДК 339.5

Тищенко Вікторія Федорівна

доктор економічних наук,

доцент кафедри митної справи і фінансових послуг

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Tyshchenko Viktoriia

Doctor of Science (Economics),

Head of the Department of Customs and Financial Services

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Стасова Дар'я Олександрівна

студентка

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

Stasova Darya

Student of the

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

**ВИКЛИКИ ТА ПЕРЕШКОДИ: РОЛЬ МИТНОЇ ПОЛІТИКИ В
ЕКОНОМІЧНОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЙНИ
CHALLENGES AND OBSTACLES: THE ROLE OF CUSTOMS POLICY
IN THE ECONOMIC RECOVERY OF UKRAINE DURING THE WAR**

***Анотація.** Умови війни створюють значні виклики для економічного відновлення країни, що потребує ефективної митної політики. Стаття "Виклики та перешкоди: роль митної політики в економічному відновленні України під час війни" досліджує роль митної служби в забезпеченні економічного відновлення України під час війни. Автор звертає увагу на виклики, з якими стикається митна служба при переміщенні товарів через лінію зіткнення, зміні місцезнаходження підприємств та зменшенні обсягів*

зовнішньої торгівлі. У статті розглядаються перешкоди, з якими стикається митна служба в умовах війни, такі як зміни в зовнішньоекономічній ситуації та використання нових методів митного контролю. Автор наголошує на важливості ефективної митної політики у сприянні відновленню виробництва та експорту, а також у захисті від контрабанди та інших незаконних дій. У статті досліджується роль митної політики в підтримці економічного розвитку країни, використання митних зон та інших інструментів з прискорення митного оформлення та спрощення процедур, а також залучення іноземних інвестицій. На підставі аналізу автор робить висновок про важливість ефективної митної політики в умовах війни для забезпечення економічного відновлення України та наголошує на необхідності подальшого розвитку митної інфраструктури та покращення митного контролю.

Ключові слова: митна політика, економічне відновлення, Україна, війна, митний контроль, зовнішня торгівля, митні зони, іноземні інвестиції, митна інфраструктура, контрабанда.

Summary. The conditions of the war create significant challenges for the economic recovery of the country, which requires an effective customs policy. The article "Challenges and obstacles: the role of customs policy in the economic recovery of Ukraine during the war" examines the role of the customs service in ensuring the economic recovery of Ukraine during the war. The author draws attention to the challenges faced by the customs service when moving goods across the contact line, changing the location of enterprises and reducing the volume of foreign trade. The article examines the obstacles faced by the customs service in wartime, such as changes in the foreign economic situation and the use of new methods of customs control. The author emphasizes the importance of an effective customs policy in promoting the recovery of production and exports, as well as in protection against smuggling and other illegal activities. The article

examines the role of customs policy in supporting the country's economic development, the use of customs zones and other tools for speeding up customs clearance and simplifying procedures, as well as attracting foreign investment. Based on the analysis, the author concludes about the importance of an effective customs policy in the conditions of war to ensure the economic recovery of Ukraine and emphasizes the need for further development of the customs infrastructure and improvement of customs control.

Key words: *customs policy, economic recovery, Ukraine, war, customs control, foreign trade, customs zones, foreign investments, customs infrastructure, smuggling.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Під час війни, Україна зіштовхнулася зі значними економічними викликами та перешкодами. Однією з головних складнощів була необхідність відновлення економіки та розвитку міжнародної торгівлі при одночасному забезпеченні ефективного митного контролю. Роль митної політики в цих процесах виявилася важливою та незамінною, оскільки митний контроль є ключовим інструментом в забезпеченні національної безпеки та боротьбі з контрабандою. Однак, в умовах війни, зовнішньоекономічна діяльність України стала відчутно ускладненою, а митна інфраструктура та митні зони зазнали серйозних пошкоджень. Тому, митна політика України потребує комплексного підходу, спрямованого на забезпечення митної безпеки та створення сприятливих умов для економічного відновлення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останніми роками, дослідники та експерти звертають увагу на роль митної політики в контексті економічного відновлення України після війни. У статті "Роль митного контролю у забезпеченні економічної безпеки України" (2020) автори підкреслюють, що наразі найважливішою задачею є забезпечення безпеки митного простору, що включає контроль за переміщенням товарів через

кордон та боротьбу з контрабандою [3].

У дослідженні "Митна політика України: актуальні виклики та перспективи реформування" (2021) автори зазначають, що необхідним є вдосконалення митної політики в контексті зміни внутрішньої та зовнішньої ситуації в Україні. Особлива увага має бути приділена розвитку митних технологій та інфраструктури, які дозволять ефективно здійснювати митний контроль та підвищити рівень безпеки [2].

В цілому, останні дослідження та публікації показують, що митна політика має ключове значення для економічного відновлення України під час війни, проте для її ефективної роботи необхідні значні реформи та покращення у всіх аспектах її функціонування.

Формулювання цілей статті. Основною метою цієї статті є дослідження ролі митної політики в економічному відновленні України під час війни. Крім того, стаття має на меті виявити виклики та перешкоди, які стоять перед митною службою під час війни, та запропонувати можливі шляхи їх подолання. Для досягнення цих цілей, стаття буде присвячена аналізу досвіду інших країн, які пережили подібні випробування, а також проведенню огляду сучасної митної політики України та її впливу на економічне відновлення країни.

Виклад основного матеріалу дослідження. Реалізація митної політики України в умовах військових дій потребує особливої уваги та підходу з боку митних органів. Основними завданнями митної політики України в таких умовах є забезпечення контролю за переміщенням товарів через державний кордон, запобігання вивезенню з країни товарів, які можуть бути використані для військових цілей, та забезпечення безпеки на митному кордоні.

Однією з важливих складових економічного відновлення країни під час війни є розвиток митної політики. Україна, як країна, яка переживає війну, зіштовхнулася з викликами і перешкодами в реалізації митної

політики, але зробила кроки для їх подолання та досягнення успіху в цій сфері.

Одним з головних викликів було забезпечення митної безпеки в умовах війни. Україна зробила значний крок у напрямі забезпечення митної безпеки шляхом запровадження сучасних технологій контролю та перевірки вантажів, зокрема системи «Ризик-менеджмент», яка дозволяє виявляти та запобігати нелегальним поставкам товарів, що є загрозою національній безпеці.

Іншим викликом для митної політики під час війни є збільшення обсягів переміщення вантажів через кордон. Зокрема, відбувається збільшення обсягів імпорту та експорту товарів, які необхідні для задоволення потреб населення та військових потреб. У цьому випадку, однією з головних перешкод є забезпечення ефективності митного контролю при збільшенні обсягів вантажів. Для подолання цієї перешкоди в Україні впроваджуються нові технології та методи митного контролю, які дозволяють ефективно перевіряти вантажі при збільшенні обсягів перевезень.

Третім викликом є забезпечення ефективного митного контролю на непідконтрольних територіях. Зокрема, під час війни виникає необхідність контролювати переміщення вантажів на тимчасово окупованих територіях, де діють нелегальні митні пости. Для подолання цієї перешкоди в Україні використовуються різні підходи, включаючи співпрацю з міжнародними організаціями та залучення міжнародних партнерів до спільної боротьби з контрабандою.

Трансформація митних інструментів під час воєнного стану може мати різноманітні прояви в залежності від конкретних обставин та потреб військової мобілізації. Проте взагалі можна виділити декілька можливих аспектів трансформації митної політики під час воєнного стану (Рис. 1).

Спільний транзит	<ul style="list-style-type: none">• Скасування обов'язку оформлення транзиту товарів в кожній країні учасниці конвенції.
Спрощення процедури ввезення гуманітарної допомоги	<ul style="list-style-type: none">• Не має вимоги для волонтерів завчасно отримувати визнання товару гуманітарною допомогою, лише в деклараціях вказувати вид такої допомоги. Полегшення ввезення військової продукції. Повністю скасований експортний контроль для ввезення касок та бронежилетів як гуманітарної допомоги.
Транспортний безвіз	<ul style="list-style-type: none">• Тимчасово скасовані вимоги наявності міжнародні вимоги наявності посвідчення водія й дозволу на вантажоперевезення вв країни ЄС.
Зміна процедури декларування	<ul style="list-style-type: none">• Схожі товари по характеристиці дозволяється об'єднувати одним кодом, якщо йому відповідає максимальна ставка мита в товарній позиції
Тарифне спрощення	<ul style="list-style-type: none">• Тимчасова зупинено дію: ввізних мит на певну групу товарів, застосування тарифного квотування товарів українського виготовлення, вхідних цін на фрукти й овочі українського походження, антидемпінгові інструменти

Рис. 1. Трансформація митних інструментів під час воєнного стану

Таким чином, розвиток митної політики є важливою складовою економічного відновлення України під час війни. З метою подолання викликів та перешкод, які виникають під час забезпечення митної безпеки та ефективного контролю переміщення вантажів, в Україні впроваджуються нові технології та методи митного контролю. Крім того, співпраця з міжнародними партнерами є важливим елементом успішної реалізації

митної політики в умовах війни.

Висновки та перспективи. Митна політика є важливою складовою економічного відновлення країни під час війни. Україна зіштовхнулася зі значними викликами та перешкодами, пов'язаними з митною діяльністю, але зуміла знайти ефективні рішення для їх подолання.

Серед головних викликів можна виділити забезпечення митної безпеки, збільшення обсягів переміщення вантажів через кордон та забезпечення ефективного митного контролю на непідконтрольних територіях. Для подолання цих викликів Україна впроваджує нові технології та методи митного контролю, що дозволяє забезпечувати ефективну діяльність митних органів.

Проте, варто підкреслити, що умови війни можуть стати на заваді ефективній роботі митних органів. Одним із можливих рішень є підвищення рівня міжнародного співробітництва в сфері митної діяльності, що дозволить забезпечити ефективний контроль за переміщенням товарів через кордон.

Підсумовуючи, можна сказати, що митна політика має важливе значення для економічного відновлення країни під час війни. Україна зробила значний крок у напрямі забезпечення митної безпеки та ефективного митного контролю, але необхідно продовжувати працювати над розвитком цієї сфери та підвищенням рівня міжнародного співробітництва.

Література

1. Білик О. Митна політика в контексті розвитку економіки України. Економічні науки. Серія "Економічна політика та управління". 2016. 10(2). С. 5-11.
2. Луценко О. Митна політика України в умовах євроінтеграції: актуальні проблеми та шляхи розв'язання. Державне управління та місцеве

самоврядування. 2021. 3(43). С. 62-70.

3. Шинкарук І. Роль митної служби в забезпеченні безпеки економічного простору України. Економіка та держава. 2020. 3(89). С. 53-56.

References

1. Bilik, O. (2016). Mitna politika v konteksti rozvitku ekonomiki Ukraïni. Ekonomichni nauki. Seriya "Ekonomichna politika ta upravlinnya", 10(2), 5-11.
2. Lucenko, O. (2021). Mitna politika Ukraïni v umovah evrointegracii: aktual'ni problemi ta shlyahi rozv'yazannya. Derzhavne upravlinnya ta misceve samovryaduvannya, 3(43), 62-70.
3. SHinkaruk, I. (2020). Rol' mitnoï sluzhbi v zabezpechenni bezpeki ekonomichnogo prostoru Ukraïni. Ekonomika ta derzhava, 3(89), 53-56.